Omgevingsdienst Drenthe

Projectplan Energietoezicht

Januari 2026

Projectplan energietoezicht

Aan de slag met de aanbevelingen van de rekenkamers

Colofon

namens Omgevingsdienst Drenthe
M. Heidekamp – Prins
Directeur Omgevingsdienst Drenthe

Inhoudsopgave

1

1. Inleiding **4**

2. Projectomschrijving **4**
2.1 Aanleiding 4
2.2 Doelstelling van het project 5
2.3 Afbakening 5
2.4 Aanbevelingen 5

3. Werkstappen en planning **6**

4. Ontwerp **7**
4.1 Doelen van de ontwerpfase 7
4.2 Functioneel ontwerp dashboard 7
4.3 Ontwerp CO_2-rekenmodel 7
4.4 Procesontwerp risicogericht toezicht 7
4.6 Procesontwerp bestuurlijke informatievoorziening 8

5. Risicoanalyse **8**

6. Governance en besluitvorming **9**

7. SMART-doelenmatrix **10**

8. Beheersaspecten **11**
8.1 Randvoorwaarden 11
8.2 Projectstructuur en personele inzet 11

1. Inleiding

Dit projectplan beschrijft hoe Omgevingsdienst Drenthe (OD Drenthe) de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer (ARK), de Emmense Rekenkamer (RKE) en de Noordelijke Rekenkamer (NRK) gaat implementeren binnen het energietoezicht. Het doel is om te komen tot een structurele, effectieve en inzichtelijke werkwijze waarmee inzicht ontstaat in naleving, effecten van toezicht en CO_2-besparing.

Om de doelen uit het klimaatakkoord van Parijs te behalen, heeft het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) in 2022 besloten het energietoezicht in heel Nederland een flinke financiële boost te geven in de vorm van SPUK-gelden. Sinds die tijd is Omgevingsdienst Drenthe (OD Drenthe) aan het bouwen aan een volwaardige branche Energietoezicht. Inmiddels beschikt OD Drenthe over ervaren toezichthouders die voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen. Om meer inzicht te krijgen in wat energietoezicht oplevert, is er door OD Drenthe een dashboard gebouwd. Dit dashboard geeft globaal inzicht in de energiebesparing die geconstateerde overtredingen opleveren. Het dashboard maakt onderscheid tussen de al opgeheven overtredingen en de nog openstaande overtredingen (potentiele besparing) die geconstateerd zijn door de toezichthouders. Het dashboard gaat uit van een gemiddelde CO2-besparing per overtreding. In de realiteit kan de besparing afwijken van het gemiddelde. Een veelgenoemd voorbeeld in deze is het aantal TL-buizen dat vervangen moet worden voor Led-lampen. Een tiental lampen levert minder besparing op dan honderden lampen. Op dit moment ontbreekt inzicht in de feiten die het mogelijk maken om de energiebesparing exact te berekenen.

De rekenkamers adviseren dan ook (landelijk) om meer inzicht te geven in het effect van energietoezicht.

2. Projectomschrijving

2.1 Aanleiding

In 2024 en 2025 zijn drie rapporten gepubliceerd over de effectiviteit van de energiebesparingsplicht en het toezicht daarop: het ARK-rapport (2024), het RKE-rapport (maart 2025) en het NRK-rapport (juni 2025). De rapporten concluderen dat toezicht, naleving en monitoring lang onvoldoende waren ingericht: structurele borging ontbreekt, gegevens zijn niet volledig en de effectiviteit van toezicht is beperkt inzichtelijk.

De belangrijkste conclusies zijn:
- onvoldoende inzicht in daadwerkelijke gerealiseerde energiebesparing;
- lage naleving door bedrijven;
- tijdelijke middelen zorgden voor tijdelijke verbetering, maar structureel toezicht ontbreekt;
- informatievoorziening en datakwaliteit zijn ontoereikend;
- sturing door bevoegde gezagen ontbreekt of is onvoldoende concreet.

Het NRK-onderzoek sluit aan op de situatie in Noord-Nederland en benoemt specifiek de noodzaak voor:
- duidelijke opdrachtformulering aan de Omgevingsdiensten;
- inzicht in naleving en daadwerkelijke effecten;
- verbeterde informatievoorziening aan bestuurders.

De RKE sluit aan bij de aanbevelingen van de NRK.

2.2 Doelstelling van het project

Beoogd doel
Het implementeren van de rekenkamer-aanbevelingen in de werkwijze van energietoezicht, op een uitvoerbare, kostenefficiënte en structurele manier.

Beoogd resultaat
- Een verbeterd dashboard met inzicht in naleving, overtredingen, CO_2-besparing en branchespecifieke patronen.
- Een administratieve basis die betrouwbare rapportages mogelijk maakt.
- Aansluiting op risicogericht toezicht.
- Verbeterde bestuurlijke rapportages voor gemeenten en provincie.
- Structurele monitoring van gerealiseerde en toe te rekenen CO_2-besparing.

2.3 Afbakening

Dit projectplan richt zich uitsluitend op de aanbevelingen van de Algemene en Noordelijke rekenenkamer. Waar nodig worden de meest recente ontwikkelingen meegenomen. Overige factoren die een rol spelen bij energietoezicht worden niet meegenomen in dit plan van aanpak. Deze ontwikkelingen (zoals toezicht op de WPM of de GAKS) worden buiten dit project om behandeld.

2.4 Aanbevelingen

De NRK formuleert drie directe aanbevelingen voor omgevingsdiensten:
1. Verbeter inzicht in effecten van energietoezicht en remmende factoren.
2. Verbeter inzicht in naleving.
3. Verbeter informatievoorziening aan bestuurders.

OD Drenthe vertaalt deze naar twee hoofdsporen:

- **Dashboardontwikkeling en effectmeting**
- **Administratieve processen en bestuurlijke informatievoorziening**

3. Werkstappen en planning

Fase	Omschrijving	Start	Einde
Initiatief	Opstellen Projectplan	nov 2025	jan 2026
Inventarisatie/ voorbereiding	Documentatie verzamelen, systeemanalyse, impactanalyse	dec 2025	feb 2026
Ontwerp	Functioneel ontwerp dashboard, rekenmodellen, processen	mrt 2026	aug 2026
Bouw	Realisatie dashboard + koppelingen	sep 2026	dec 2026
Test	Testen systemen en processen	jan 2027	apr 2027
Implementatie	Uitrol, training, bestuurlijke inbedding	mei 2027	dec 2027

4. Ontwerp

4.1 Doelen van de ontwerpfase

- Functioneel ontwerp nieuwe dashboardfunctionaliteiten;
- Datamodel en rekenmodellering CO_2-effect;
- Procesontwerp risicogericht toezicht;
- Normeren van datakwaliteitseisen.

4.2 Functioneel ontwerp dashboard

- Het dashboard wordt uitgebreid met de volgende indicatoren:
  - Naleving per branche;
  - Gerealiseerde CO_2-besparing op basis van nieuw rekenmodel;
  - Risicoprofielen per bedrijf/branche;
  - Ureninzet vs. toezichtresultaten.
- Functionaliteiten:
  - Filters per bevoegd gezag;
  - Trends over jaren;
  - Integratie met energieleveranciersdata.

4.3 Ontwerp CO_2-rekenmodel

Het rekenmodel berekent CO_2-besparing op basis van:
- bespaarde kWh × emissiefactor elektriciteit,
- bespaarde m^3 gas × emissiefactor gas.

Er worden twee soorten besparing onderscheiden:
1. Theoretische besparing (huidig).
2. Gerealiseerde besparing (nieuw).

4.4 Procesontwerp risicogericht toezicht

Het risicomodel gebruikt:
- energieverbruik uit datasets;
- bedrijfstakprofielen;
- eerdere overtredingen;
- nalevingspatronen.

Uitkomsten:
- jaarlijkse risicomatrix,
- prioritering controleplanning.

4.5 Netbeheerdersdata

Sinds november 2025 is de netbeheerdersdata beschikbaar voor omgevingsdiensten. Dit betekent dat, op voorwaarde dat de data juist ontsloten wordt, er inzichtelijk gemaakt kan worden hoeveel bedrijven in Drenthe er moeten voldoen aan de informatie- en/of onderzoeksplicht. Deze data is niet eenvoudig leesbaar, hiervoor zal een dashboard gebouwd moeten worden.

4.6 Procesontwerp bestuurlijke informatievoorziening

In de rapportages is te zien:

- CO_2-besparing;
- Ureninzet;
- Bedrijven in overtreding (incl. trend), brancheanalyse.

De uitkomsten worden meegenomen in de reguliere rapportages, te weten de viermaandsrapportage, de achtmaandsrapportage en de jaarrapportage.

5. Risicoanalyse

Risico	Beschrijving	Impact	Kans	Maatregel
Afhankelijk-heid ODNL	Landelijke systematiek komt later beschikbaar	Hoog	Middel	Eigen ontwikkelpad + afstemming
Datakwaliteit	Registraties historisch onvoldoende	Hoog	Hoog	Datakwaliteitstraje ct + verplichte registratiestandaar den
Privacy belemmering	Energiedata mogelijk beperkt inzetbaar	Hoog	Middel	AVG-toets, pseudonimisering
Capaciteit	Gebrek aan data-capaciteit	Middel	Hoog	Borging tweede analist
Onvoldoende sturing BG	Doelen onvoldoende concreet	Middel	Middel	Afsprakenkader BG–OD ontwikkelen

6. Governance en besluitvorming

Organisatie

- **Opdrachtgever:** bevoegde gezagen (gemeenten en provincie).
- **Stuurgroep:** teammanager TH, tactisch adviseur, brancheregisseur energie.
- **Projectleider:** kartrekker energietoezicht OD Drenthe.

Besluitmomenten

1. Vaststelling Projectplan – jan 2026
2. Vaststelling FO – aug 2026
3. Go voor realisatie – dec 2026
4. Go voor implementatie – sept 2027
5. Eindevaluatie – dec 2027

7. SMART-doelenmatrix

Nr	Doel	Specifiek	Meetbaar	Acceptabel	Realistisch	Tijdgebonden
1	CO_2-effectmeting	Ontwikkelen rekenmodel	Model opgeleverd + getest	MT akkoord	Data beschikbaar	Q3 2026
2	Dash-board	Indicatoren + functionali-teiten uitbreiden	Acceptatie-test slaagt	BG akkoord	Technisch uitvoerbaar	Q2 2027
3	Risico-gericht toezicht	Risicomatrix ontwikkelen	Document vastgesteld	MT akkoord	Databronnen beschikbaar	Q1 2027
4	Effect-meting toezicht	Monitoring gerealiseerdbesparing	2 pilots uitgevoerd	BG akkoord	Start kleinschalig	Q4 2027
5	Afsprakenkader BG	Doelen en indicatoren vastleggen	Document vastgesteld	BG + OD akkoord	Haalbaar	Q3 2026

8. Beheersaspecten

8.1 Randvoorwaarden

De aanpassingen vereisen expertise van data-analisten, toezichthouders, ICT en procesadviseurs. De benodigde uren moeten beschikbaar worden gesteld. Regie ligt bij de brancheregisseur Energie.

8.2 Projectstructuur en personele inzet

Aansturing (afhankelijk van voortgang)

- Teammanager Ronald Struik
- Tactisch adviseur Wobbe Britstra
- Brancheregisseur Energie Anna de Ridder

Benodige input

Functie	*Medewerker*	*Uren inzet*
• Brancheregisseur Energie	Anna de Ridder	100 uur
• Data-analist	Jeroen van Oosten	75 uur
• Medewerker RGT	Teake-Nico Wolters	50 uur
• Procesadviseur	Corlian Jongsma	20 uur
• Werkgroep Energie	Verschillende gemeenten	nnb
• Toezichthouder Energie	nnb	30 uur

Tabel voorlopige kostenraming

Wie	**Aantal uur**	**Kosten per uur**	**Totaal**
Brancheregisseur	100	€ 125	€ 12.500
Data-analist	75	€ 125	€ 9.375
Medewerker RGT	50	€ 125	€ 6.250
Procesadviseur	20	€ 125	€ 2.500
Werkgroep Energie	-	-	-
Toezichthouder Energie	30	€ 125	€ 3.750
Totaal	**275 uur**		**€ 34.375**